Eduskunta

Lakivaliokunta

Asia: Lausunto koskien hallituksen esitystä vankeuslain muuttamisesta

Yleistä

Toimenpiteet joilla pyritään yksinkertaistamaan vangeille maksettavia korvauksia ovat perusteltuja. Nyt korvausten maksamiseen tuntiperusteisena ja huomioiden avolaitospalkoista suoritettavat takaisinperinnät jne. vievät lopputulokseen nähden suhteettoman paljon henkilöstön työaikaa. Käyttörahan nykyinen suuruus on perusteltu ja maksu ns. päivärahana yksinkertaistaa maksujärjestelmää huomattavasti. Keskeistä on kuitenkin se, ettei käyttörahan määrä nouse suhteessa toimintarahaan.

Toimintarahan maksaminen kolmessa luokassa on perusteltua vangin sitoutumisen ja kannustavuuden näkökulmasta. Kannustavuuden näkökulmasta toimintaraha pitäisi edelleen olla kolmessa luokassa ainakin suljetuissa vankiloissa, joissa toiminnan kirjo voi olla hyvin laajaa. Urakkapalkan korvaava provisiopalkka lisänä toimintarahaan on perusteltu, koska näin voidaan myös kannustaa parempaan työsuoritukseen. Tätä voidaan perustella myös yhteiskunnan normaalisuusperiaatteella, sillä erilaiset urakkapalkat ovat työelämässä ja mm. kokoonpano- tai rakennustyössä edelleen laajasti käytössä. Sen sijaan malli, jossa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö antaisi määräykset siitä, missä työtoiminnassa provisioita maksetaan ja provisioiden suuruudesta on jäykkä. Keskushallinnon tehtävänä on vastata paljon suuremmista linjauksista kuin siitä, missä yksittäisessä vankien työtehtävässä provisiopalkkaa voidaan maksaa. Provision enimmäismäärän linjaaminen sen sijaan on perusteltua.

Toimintarahan tulisi edelleen olla suhteessa toimintaan osallistumiseen käytettyyn aikaan. Mikäli toimintaan osallistuminen on vain puolipäiväistä tai vielä lyhyempää, tulee näiltä osin voida maksaa toimintaraha puolelta päivältä ja lopulta ajalta käyttöraha, eikä koko ajalta toimintarahaa.

Yleisperusteluissa todetaan kuntoutukseen ja koulutukseen osallistumisen olevan usein vaikuttavampaa kuin työtoimintaan osallistumisen. Tämä antaa nähdäksemme vähättelevän kuvan työtoiminnasta eikä huomioi riittävästi työtoiminnan merkitystä edistettäessä vangin sopeutumista yhteiskuntaan. Työ on edelleen keskeinen tekijä jonka kautta ihmiset sitoutuvat yhteiskuntaan ja jonka avulla vangit vapautumisen jälkeen voidaan sitouttaa yhteiskuntaan. On ennemminkin mietittävä työtoiminnan kehittämistä vastaamaan paremmin yhteiskunnan nykytarpeita.

Ei myöskään voitane yleisesti osoittaa, että tiettyjen urakkatehtävien hieman parempi palkkaus estäisi vankia osallistumasta toimintaohjelmiin. Kaikki vangit eivät muista syistä halua osallistua kuntoutukseen tai koulutukseen, vaan heille sopii paremmin työtoiminta. Kuntoutus ja koulutus vaativat myös vangin motivaation, joten niiden tulokset jäänevät laihoiksi, mikäli taloudelliset seikat ovat motivointikeinona. Pidemmissä tuomioissa vangit usein osallistuvat luontevasti sekä kuntoutukseen että työtoimintaan.

Etsintäkuuluttaminen 2 luku 2 a§

Esityksestä jää epäselväksi miksi aiempi muoto ”Rikosseuraamuslaitoksen **on** etsintäkuulutettava tuomittu täytäntöönpanon aloittamista varten”, on muutettu muotoon ”Rikosseuraamuslaitos **voi** etsintäkuuluttaa…..”

Tarve Rikosseuraamuslaitoksen harkintavallalle tässä asiassa jää epäselväksi. Miten tätä harkintavaltaa käytettäisiin, millä perusteella sekä mitkä olisivat harkinnan kriteerit ja ne toimenpiteet joihin Rikosseuraamuslaitoksen ryhtyisi ennen etsintäkuulutuksen tekemistä?

Pidämme selkeämpänä lainkohdan säilyttämistä nykyisellään.

Turvatarkastus vankilan alueella 17 luku 2 §

Rikosseuraamusviraston virkamiehen turvatarkastaminen vankilan alueella on ymmärrettävä lisäys lakiin, koska EOA on lausunnossaan katsonut näin voitavan menetellä. Aiemmin laissa ei ole turvatarkastusta määritelty tältä osin näin täsmällisesti. Ulkomailla saatetaan henkilökunta tarkastaa satunnaisotannalla mikä mahdollistaa kaikkien virkamiesten samantasoisen tarkastamisen. Tämä on tasapuolinen menettelytapa.

Mikäli virkamiehen tarkastus kuitenkin perustuu vihjetietoon, jää virkamiehen oikeusturva nähdäksemme heikoksi, mikäli hän ei saa tietoonsa vihjetiedon antajaa ja tarkempia perusteita tarkastukselle. Lakipykälää voidaan siis pahimmassa tapauksessa käyttää kiusantekoja tai kostotoimenpiteenä virkamiestä vastaan. Vaikka virkamieheltä ei tarkastuksessa löytyisi mitään, jättää tällainen vihjetieto helposti leiman henkilöön. Virkamies ei voi mitenkään puolustautua asiassa, mitä pidämme vakavana puutteena. Virkamiehellä olisi oltava oikeus tietää, mistä häneen kohdistunut vihjetieto on lähtöisin sekä tarkemmat perusteet tarkastukselle.

Sitominen 18 luku 2 §

Kuljetustehtävien aikana on perusteltua, että lyhytaikaisten kuljetusten aikana kaikki kuljetettavat vangit voidaan sitoa. Varsinkin pääkaupunkiseudulla on kuljetuksia, joissa suhteellisen pienen henkilöstömäärän voimin kuljetetaan kaupunkiolosuhteissa suurempaa vankijoukkoa. Sitominen ennaltaehkäisee pakoyrityksiä ja mahdollista henkilökuntaan kohdistuvaa uhkaa.

Helsinki 8.2.2017

Jari Tuomela

puheenjohtaja/pääluottamusmies

Vankilavirkailijain Liitto VVL r.y.